

Centralitat, estabilitat i pacte: garantia de futur i de progrés

Josep A. Duran i Lleida

Cercle Financer de la Caixa
Barcelona, 6 de novembre de 2007

Quan has de fer una conferència, hi ha vegades que el que t'ocupa més temps és encertar-ne el títol. Tant, que sovint no ho aconsegueixes, com podria ser el cas del dia d'avui. Acostumes a intentar trobar una frase curta, com més millor, i que tota sola ja avanci en bona mesura el contingut del que vols dir. "De què parles?", et pregunten els amics quan els dius que un dia d'aquests fas una conferència. Doncs bé, avui els vull parlar de centralitat, d'estabilitat, de pactes, de garantia de futur, de progrés. Ja sé que són moltes coses! Vull parlar-los, a més, de tal manera que deixi ben clar que, per a mi almenys, no hi ha futur si no hi ha estabilitat; no hi ha progrés, si no hi ha centralitat; no hi ha centralitat si no hi ha capacitat de pactar... És a dir, que el futur -que és on cal mirar- i el progrés -que és el que tots plegats desitgem que acompanyi aquest futur- estan inevitablement lligats a aquests tres fonaments bàsics de l'acció política, que és al que avui per avui dedico vocacionalment la major part de la meua vida.

Tres fonaments bàsics, a saber: primer centralitat, és a dir, actuar sempre amb la convicció que cal fugir dels extrems i apartar-los, com més millor, dels centres, de decisió. Una centralitat que té, però, vida pròpia al marge dels extrems, una centralitat creativa, propositiva. Una centralitat que té sentit més enllà de l'equidistància o de la geometria política. Una centralitat amb valors propis, no una centralitat que només tingui vida en la mesura que els extrems li donin oxigen. Una centralitat dinàmica, engrescadora, vitalista..., motor i energia del debat i de les decisions polítiques. Em confesso un entusiasta de la centralitat de l'acció política. La crec tan necessària que si algun dia deixés de ser-ho voldria dir que tindria una raó menys amb què sustentar la meua dedicació a la política.

Segon fonament: l'estabilitat. No hi ha cap reflexió que faci sobre les responsabilitats i obligacions dels polítics que ometi el substantiu estabilitat. Aquell polític que no sigui conscient que, entre moltes altres obligacions, té la de procurar dotar d'estabilitat les institucions, no hauria de merèixer cap consideració. Lògicament no parlo de garantir l'estabilitat dels governs. Això és quelcom que, per exemple, no es pot demanar a qui exerceix la necessària oposició. També és legítim que, formant part d'un govern, per discrepàncies fruit de la pluralitat i maneres diferents de pensar o de veure la nostra societat, es protagonitzi conjunturalment inestabilitat en un govern. Per tant, quan faig referència a l'estabilitat, parlo del conjunt d'actituds que haurien de fer que la política i els polítics sentissin permanentment el pes de la responsabilitat de representar un país. Parlo que cadascun de nosaltres siguem capaços de pensar les nostres decisions, paraules, intencions..., d'entendre que amb elles s'han de projectar solidesa i confiança. Si la política no inspira confiança, comença -com en certa mesura passa ja ara- a dissociar-se de la societat. Hi ha uns primers temps que es diu allò que la política va per una banda, i la societat per una altra. O allò altre que la societat avança malgrat la política. Al

final, però, la societat i l'impuls que projecta acaba castrada també per la inestabilitat de la política.

El tercer fonament que he assenyalat és el del pacte. Hauria pogut parlar simplement del diàleg i, fins i tot, hauria estat més correcte. El diàleg, al cap i a la fi, ha de ser l'objectiu. No només el mitjà. El pacte, en canvi, és un objectiu desitjable, però no sempre assumible. És més, de vegades resulta lògicament impossible. Si he substituït intencionadament diàleg per pacte, és per intentar abastar una doble reflexió que després els farà. Al meu entendre, el diàleg ha de constituir sempre un dels fils roigs de la política. No entenc la política sense diàleg. La Transició espanyola ha estat exemplar. Ho ha estat, entre d'altres raons, per la capacitat de diàleg dels seus protagonistes. Avui, en canvi, fa la sensació que qui ha pres el relleu als protagonistes de la Transició han oblidat aquest valor. La confrontació torna a tenir una alta còrtizació en el mercat polític.

Substituït el diàleg per la confrontació, el pacte és molt més difícil d'assolir. Però el pacte continua essent més necessari que mai. Els reptes d'avui són en la seva gran majoria diferents dels que tenia la nostra societat ara fa trenta anys. Però molts d'ells només poden solucionar-se mitjançant un gran pacte entre els actors polítics, Catalunya endins i a Espanya en el seu conjunt. Però, ¿com es poden teixir grans pactes si s'han trencat els ponts del diàleg, si el diàleg en si mateix ha estat substituït per la desqualificació de l'adversari i per la confrontació?

D'altra banda, en parlar de pacte, no vull referir-me només al que, en determinats àmbits, crec que s'hauria de donar entre les diverses forces polítiques o, si més no, les principals. No estic pensant només a reivindicar les necessàries llums per un consens que vagi més enllà de la baralla diària pel sufragi. Estic pensant també en el diàleg i el pacte com a vies per canalitzar permanentment les aspiracions i reivindicacions de Catalunya. Crec un error apostar per la ruptura i, malgrat reconèixer que els nous temps exigeixen noves maneres per tractar el contenciós permanent entre Catalunya i les institucions de l'Estat, fins i tot entre ambdues societats, sempre avançarem més per la via del diàleg que per la de la confrontació. Per aquesta no hi tenim res a guanyar, i molt a perdre.

De tot això, que no és poc, és del que els voldria parlar. I fer-ho, a més, lligant-ho clarament a l'axioma que declara el títol d'aquesta conferència. Sense centralitat, estabilitat i pacte no es poden garantir ni el futur ni el progrés. Tot plegat per una raó fonamental: la política ha d'inspirar confiança. A Catalunya la política catalana ha d'inspirar confiança!, Catalunya endins i Catalunya enfora, però avui no la inspira. Catalunya té menys prestigi que mai. Se'ns ha perdut el respecte. Fa pocs anys, això no era així. Per tant, tenim l'obligació de reflexionar. Qui governava abans? Qui governa ara?. La confiança és bàsica per generar fe i il·lusió en el futur. I quan el futur apareix encapotat i la desorientació guanya terreny a la projecció, les sinergies necessàries per a la generació de progrés en tots els àmbits –econòmic, social, cultural i nacional-grinyolen fins a l'extrem de provocar la pitjor malaltia d'una societat: la pèrdua de l'autoestima. Sense caure en l'ateisme que significaria la negació de

l'existència de Catalunya, sí que pren força un cert agnosticisme respecte al futur.

És cert que, de Catalunya enfora, a Espanya, em refereixo, ni ara ni gairebé mai, o senzillament mai, s'ha fet una aposta pel nostre país. Com és cert també que el govern d'Espanya ha estat sempre més predisposat a potenciar altres capitalitats i regions (si se'm permet emprar, sense que ningú s'escandalitzi, la paraula "regió", circumscrita a derivades econòmiques i no polítiques, i menys politicoconstitucionals). Així ha estat en el cas dels primers governs socialistes amb Andalusia, o del govern del PP amb València, potenciant amb "alevosia" la radialitat Madrid-València en detriment de la transversalitat mediterrània, o també ha estat dels governs, tant del PP com del PSOE amb Madrid. Aquests dies, per exemple, s'ha discutit sobre inversions a rodalies. I abans, d'inversions en general. El PSOE ha tingut interès a parlar del passat. Això sí, la història per a ells comença l'any 1996. A mi, m'interessa parlar de present i de futur, i és aquí on ens tornem a trobar que el govern socialista ha invertit exactament el doble en els serveis de rodalies de Madrid que en els de Barcelona en el conjunt dels quatre pressupostos que ha aprovat el govern socialista, fins ara amb el suport d'IC-Verds i d'ERC. Per ser més concrets, 166 milions d'euros menys a Barcelona que a Madrid. I si parlem d'inversions en general, el que ara s'està fent és executar i, per cert, malament en algun cas, les obres impulsades i pactades prèviament per nosaltres. Res més que això. Cap obra nova. Cap projecte nou. Però sense deixar de ser cert que l'Estat no tracta justament Catalunya i sense deixar de constituir, en conseqüència, una prioritat política i social absoluta haver de capgirar aquesta realitat, la discriminació de l'Estat envers Catalunya no es pot considerar un factor nou com per atribuir-li l'exclusiva responsabilitat de la desorientació per la qual travessa part del nostre país, però especialment part dels seus dirigents i, particularment, part dels polítics.

S'imposa, doncs, un exercici d'autoreflexió que no pot descansar només a atribuir responsabilitats a tercers a l'hora de justificar el present o el passat, ni confiar només, a l'hora de garantir el futur, en la gestió, i encara menys en la gesticulació de la reivindicació Catalunya enfora. L'autoreflexió exigeix també una interiorització autocrítica d'allò que no estem fent prou bé Catalunya endins i de com aquests dèficits també poden afectar la projecció de Catalunya a l'exterior, sigui al conjunt de l'Estat, sigui sobrepassant les fronteres espanyoles o europees.

Aquesta autoreflexió ha d'anar acompanyada a més de confiança en el país, en la seva gent i en les seves capacitats, més enllà de conjuntures polítiques. Jo crec en aquest país, crec en Catalunya i en les seves potencialitats, en les potencialitats dels que hi viuen i hi treballen. Crec que aquest continua essent el gran capital del país. El que cal és estimular-lo, potenciar-lo i sobretot no escanyar-lo o encotillar-lo des dels poders públics. D'energia, a la societat n'hi ha; el que cal és no intervenir-la. Jo sóc optimista. No em canso de repetir-ho. Ho sóc personalment per convicció. Formo part d'un partit que n'ha vist de tots colors al llarg dels setanta-sis anys que farà demà, dia 7 de novembre. I ho sóc també per les meves creences. Crec que un cristià no pot ser mai pessimista i,

per tant, em sento amb el dret i amb el deure d'aportar tot el que sigui capaç per projectar aquest optimisme personal al conjunt de la societat.

L'optimisme no exclou el realisme. Ans a l'inrevés: el realisme reforça les potencialitats de l'optimisme. Per això crec que en tots els àmbits en què sustento el títol d'aquesta conferència hi ha molt a fer i d'això els vull parlar a partir d'aquest moment. Deuen recordar que per començar parlava de centralitat com a fonament i, si m'ho permeten virtut de l'acció política que una societat necessita per progressar i garantir el futur. Doncs bé, ¿la centralitat és un valor que avui domina en el debat polític? Sincerament crec que no, ni aquí ni al conjunt espanyol. I justament crec que aquesta mancança no és positiva ni per a Catalunya ni per a Espanya.

Permetin-me que primer faci referència a la política espanyola. Acostumo a afirmar que el centre polític està orfe. No hi ha ningú que l'ocupi. Només per raons electorals, tant el PSOE com el PP, amb més o menys fortuna, intenten apropar-s'hi des de l'esquerra i la dreta, respectivament. Una dreta estranya, poc homologable amb la dreta democràtica europea i una esquerra radical, més que socialista. Avui hi ha molts socialistes que s'han de sentir, que se senten completament desorientats i orfes també de representació amb l'actual direcció socialista. Tots els passos que han fet en els darrers anys la dreta i l'esquerra espanyoles s'han fet per assegurar-se el nucli dur del seu electorat. No han tingut cap intenció d'ocupar-se i de cuidar-se de la centralitat, del centre polític. Les posicions del PP, per exemple, davant l'11-M. O tot el debat sobre ETA s'entén si es pensa sobretot a fidelitzar la crosta dura dels seus votants.

O a l'altra banda, en el cas del PSOE, debats com el de la memòria històrica, o fins i tot el del matrimoni i adopció per part de les persones homosexuals, s'entenen més si els destinataris són el nucli dur dels votants que el centre sociològic i polític del conjunt de la societat espanyola. En el cas socialista, a més, es dona la circumstància que dirigents importants, carismàtics, del socialisme espanyol, s'han pronunciat en contra de les formes radicals, com he dit abans, emprades per l'actual govern socialista. Això, sense entrar en la consistència del govern, començant pel seu president. En el meu llibre *Entre una Espanya i l'altra*, que en Miquel Roca em va fer l'honor de prologar, explico com un socialista important enjudicia l'actual president del govern: li falta columna vertebral. Hi estic d'acord. Tot plegat em permet afirmar que si visqués fora de Catalunya, responsablement no cediria el meu vot ni al dirigent de la dreta ni al de l'esquerra espanyols. I vivint a Catalunya, molt menys, és clar.

A Catalunya la centralitat tampoc és un valor que inspira l'acció política els darrers anys. Això també ens ha de fer rumiar. Qui governava abans? Qui governa ara? El més senzill és refugiar-se en el "tots són iguals", però això no és així. Aquí, afortunadament, tenim un mapa polític diferent del del conjunt espanyol. Els extrems, però, encara estan més accentuats. Qualsevol intent de centrar el PP ha estat una missió impossible. Ni tan sols en això ha pogut defensar la seva autonomia. Però el govern, com acostumo a dir, està integrat per l'esquerra més antiquada d'Europa. Sí, Catalunya té l'esquerra més antiquada, no més antiga, d'Europa.

Parlant, per exemple, del debat de memòria històrica a nivell espanyol, aquí s'ha produït amb posicions més sectàries per part d'alguns integrants del govern tripartit. En l'àmbit medioambiental, per exemple, és aquí a Catalunya on hi ha les posicions més dogmàtiques de qualsevol administració europea. Per no parlar de l'àmbit de l'ensenyament, on s'expressa amb més contundència que a cap altre indret la negació de la llibertat dels pares a decidir l'ensenyament per als seus fills. El que passa ara a Catalunya és un escàndol, i abans tampoc no passava. ¿No ens importa que els nostres amics, parents, o nosaltres mateixos haguem de canviar de domicili per poder escollir l'escola per als fills? Podem quedar-nos amb els braços plegats? Generalitzar? Dir allò de "tots són iguals"?

De fet, tot el debat estatutari o el debat nacional en termes més generals ha abandonat en bona mesura també la centralitat. Avui gairebé tothom reconeix que el debat sobre l'Estatut no ha sortit prou bé. "No hem agradat i no ens hem agradat", amb paraules del president Pujol. Més enllà d'un excés de tacticisme i de mirades de reüll dels uns als altres, vam portar el debat cap a l'extrem, i la reacció extremosa de la dreta espanyola i inconsistent de l'esquerra oficialista van acabar d'arrodonir la imatge d'un debat apartat de la centralitat. I no ens ha anat bé. Però la nostra societat continua tenint reptes en l'àmbit de l'autogovern no resolts, entre els quals el del finançament i les inversions. En el del finançament, hem millorat a poc a poc, però de manera insuficient. Arriba l'hora de la veritat. No perquè a Espanya no es vulgui entendre, hem de deixar de reivindicar un finançament just, a partir de la prèvia publicació de les balances fiscals. Necessitem força i unitat per plantejar aquesta qüestió de manera molt contundent els propers quatre anys. Diguin el que diguin. Ens estem jugant el futur. D'una vegada per totes, haurem de preguntar a la societat espanyola per què quan demanem un finançament just tothom se'ns tira a sobre, i quan els bascos renoven el seu concert, ho fan sense que ningú piuli.

Aquestes setmanes, a Madrid s'estén com una taca d'oli la tesi que les desgràcies en infraestructures o serveis són perquè no sabem gestionar i perquè ens hem gastat els diners en festes identitàries. Cornuts i pagant el beure, com es diria en llenguatge col·loquial. Paguem més, rebem menys, els serveis que no funcionen són de l'Estat, que no vol transferir, i aquí els únics trets que van són els de la Generalitat.

I què podem dir de les inversions? Com ens podem creure les xifres, si des de fa uns anys no hi ha un projecte sobre la taula. Si encara que possessin mil milions més d'euros no es podrien gastar!

Per tot plegat, és pel que defenso tant la necessitat de l'existència de la federació que represento, i sobretot de la seva centralitat. Convergència i Unió té sentit a partir de la seva centralitat en tots els àmbits, en l'econòmic, en el social, en el nacional. Si un dia Convergència i Unió deixés de representar-la, deixaria de ser Convergència i Unió. Més que mai, al país, a la societat, a Catalunya ens interessa un centre fort i capaç d'apartar, sempre per les vies democràtiques, els extrems dels centres de decisions polítiques del país.

Crec que una força política ha d'estar en condicions de pactar, si no amb tots, sí amb diversos dels seus adversaris, i nosaltres no podem ignorar aquesta necessitat. Però si he d'afegir alguna reflexió final sobre centralitat que derivi de les experiències i realitats del present, ha de ser la següent: l'error polític d'aquest país ha estat que CiU i els socialistes no hagin pogut entendre's per assumir amb grans pactes, i fins i tot governant en comú, els grans i nous reptes de Catalunya. Avui, Esquerra i Iniciativa-Verds tenen un valor afegit i un pes en la política catalana que mai no haurien d'haver tingut. Nosaltres responsabilitzem els altres, i els altres a nosaltres. No és intenció meva furgar en ferides del passat, però sembla clar que en democràcia els pactes i aliances s'han de construir a partir del respecte al veredict de les urnes. I aquest va ser el que va ser fa quatre anys, i de manera molt més contundent ara farà aviat un any. L'Artur Mas ha encapçalat en les dues ocasions la força que ha tingut més escons al Parlament. I ara, de llarg. És més, el fet que els resultats de les urnes no tinguin projecció en la composició del govern és una de les causes de la desafecció de la ciutadania envers la política. I aquí tampoc no es pot parlar de responsabilitats compartides. Però com que ja he dit que sóc optimista, que tinc fe i que crec en el futur del nostre país, no em rendeixo i continuaré treballant perquè això un dia sigui possible.

Parlava en la part introductòria d'un segon valor i fonament: l'estabilitat.

Hi ha governs estables a Catalunya i a Espanya? A Espanya, el govern de Rodríguez Zapatero està a punt d'exhaurir la legislatura i ha governat amb una certa tranquil·litat. A Catalunya, no sembla que es pugui pensar a convocar eleccions d'avui per a demà. Ara bé, la política en si mateixa, ¿apareix com a estable? Això ja és diferent, i ho és més en el cas de Catalunya que si pensem en el conjunt de l'Estat. El que pugui succeir en els propers anys a Espanya, però també a Catalunya, atenció!, estarà molt condicionat pels resultats de les properes eleccions. No cal que els amagui que m'agradaria que la força política que represento, i en nom de la qual encapçalaré les pròximes eleccions a corts generals, fos molt condicionant de l'estabilitat política espanyola. Crec que aniria bé a Espanya, i òbviament a Catalunya, i també -per què no dir-ho?- als partits que la integren. Seria el primer pas per tornar a recuperar estabilitat, credibilitat i confiança en les institucions catalanes.

És cert que la prioritat d'una força política com la nostra és governar les institucions pròpies del nostre autogovern. Però també ho és que l'estigma principal del que representem, que constitueix alhora un dels nostres actius fonamentals, és el que se'ns associa a la defensa dels interessos de Catalunya. Allí on hi hagi, doncs, interessos per defensar en nom de Catalunya i per a Catalunya, allà hem de ser-hi nosaltres, i amb la màxima força política possible. A Espanya, a les institucions de l'Estat, als organismes reguladors es decideixen moltes qüestions que afecten el nostre país, els nostres interessos, els de la nostra gent, els de les nostres empreses, decisions que afecten molt el nostre futur i el nostre progrés. És més, s'ha d'assumir també que a Madrid – ens agradi o no, aquest és un altre debat- es decideixen avui més qüestions que abans, i de més i més importants conseqüències que abans.

Espanya no és el passat. Jo mateix creia -i en aquesta mateixa sala havia fet alguna reflexió al voltant del Tractat de Maastricht- que Espanya era el passat i Europa era el nostre futur. Ens vam equivocar, o, si ho volen, em vaig equivocar. Europa no s'ha construït prescindint dels estats. Europa ha afeblit alguns àmbits de la sobirania dels estats, és cert. Però n'ha reforçat d'altres. I paral·lelament a la unificació europea, s'ha produït la globalització. I aquesta, ens agradi o no, ha reforçat més encara Madrid. No tinc intenció d'entrar aquí en aquell debat estèril que compara Madrid amb Barcelona. Madrid que faci la seva feina; no hi tinc res a dir. El que em preocupa és si nosaltres fem la nostra, i si la fem ben feta.

Per tant, a Madrid, s'hi ha de ser. I tant de bo que poguéssim ser també a Brussel·les. Però fins i tot a Brussel·les no podem ser-hi si no és passant per Madrid. Que tampoc ens agrada. També aquest és un altre debat. Però agradi o no, és així. I com que s'hi ha de ser, nosaltres hi serem. Al govern? Fora del govern? No tenim cap porta tancada. Tampoc hem decidit obrir-la, especialment a una determinada opció. Caldrà veure què diuen les urnes i decidir després. Però torno a dir-ho: ser-hi, hi hem de ser, no per ser al govern i executar les decisions d'altres, sinó per decidir nosaltres. No ho podem fer pas només nosaltres, és clar! Però com més incidència i capacitat tinguem en les decisions, millor per a Catalunya i per a Espanya. Com més força tinguem nosaltres, millor ens anirà a tots. És un gravíssim error acudir a les urnes quan les eleccions són per a tota Espanya pensant només en els dos grans partits espanyols. Un i altre han demostrat descaradament i reiteradament que Catalunya és per a ells únicament un camp de batalla per guanyar vots, però quan els tenen, Catalunya passa a ser marginal.

L'estabilitat en les idees i en els plantejaments és també estabilitat en majúscules. En aquest terreny sí que es pot parlar d'inestabilitat a Catalunya els darrers anys. En certa mesura, era lògic i esperable. Després de la figura irreplicable del president Pujol i del que s'anomena pujolisme, havia d'encetar-se una etapa política diferent a Catalunya. El que no calia és que fos tan diferent. I el que tampoc calia és que es fes a base d'obrir debats i horitzons que no aporten estabilitat i sense aquesta confiança.

Personalment sóc molt respectuós amb la idea de la independència de Catalunya i amb els independentistes. Crec que és una causa noble, tan noble com qualsevol altra quan es defensa, com és el cas de Catalunya, des de la paraula i en el si de les institucions democràtiques. Entre nosaltres en tenim, i a nosaltres ens voten persones que democràticament defensen la independència. I és bo que ho facin perquè hem resultat manifestament més útils nosaltres en el terreny nacional que no pas els que instrumentalitzen la independència com a proposta tacticista. Però Convergència i Unió no és independentista. No és que no ho sigui en Duran, és que no ho és Convergència i Unió. No ens agrada l'Espanya actual, però treballem -ho hem fet en el passat i ho continuarem fent en el futur -per canviar-la des de les institucions. Una Espanya que no ens agrada, però, com ja he insinuat abans, una Espanya que no té res a veure amb la de fa vint, trenta o quaranta anys.

Aquesta Espanya, Europa i el món, especialment aquell que ens pugui seguir amb més atenció com a país, i la pròpia Catalunya han de saber que en el terreny nacional garantim l'estabilitat. Aquesta no s'ha de confondre ni amb el conformisme ni amb la resignació. No ens conformem ni ens resignem a seguir maltractats, a seguir amb el mateix finançament, amb el mateix dèficit d'infraestructures o amb la marginació actual en la gestió d'aquells serveis bàsics que encara no gestionem, especialment també en l'àmbit de les infraestructures, però no solament en aquest àmbit. Ni ens resignem tampoc a desaparèixer com a poble. Com més global és el món, més necessitem reforçar el que som. Globalització i identitat, com dues cares de la mateixa moneda, com ha escrit el sociòleg Manuel Castells.

Ara bé, el debat sobre la independència per al 2014 obert per Esquerra des del govern de Catalunya amb la passivitat dels socialistes no és un debat inocu. També en aquest àmbit em sorprèn que hi hagi persones preocupades pels nostres plantejaments i aplaudeixin, o, anant bé, mantinguin silenci davant d'aquesta realitat, d'un govern català encapçalat per un socialista. Tothom sap, o hauria de saber, que qualsevol observador de la realitat espanyola pot arribar a la conclusió que la independència de Catalunya no es produirà com a conseqüència d'un procés amistós amb l'altra part, és a dir, amb la resta de l'Estat. Això en la història recent només ha passat en l'exmón de la URSS. O en el cas de Txèquia i Eslovàquia, i ara n'estan penedit. La previsió d'un escenari allunyat del comú acord projecta conflicte i la projecció de conflicte des del govern de Catalunya no és positiu per al nostre futur. Hi ha algú de vostès que estigui disposat a invertir en un país on, des del govern, es projecta inestabilitat? Oi que no? Ja sé que algú podria dir-me que algun debat en el si de la federació que jo represento, i que tal vegada jo mateix he pogut provocar, també ha pogut projectar la mateixa sensació. Que els quedi, però, molt clar el que deia abans: tot i garantir més que els independentistes el progrés nacional de Catalunya, Convergència i Unió no es presenta com a alternativa a qui legítimament proposa la independència per a Catalunya. I si ho féssim, que no ho fem ni ho farem, ens equivocaríem.

I arribem al diàleg i al pacte. D'entrada, aquesta és la nostra via per progressar nacionalment. No en coneixem altra. Quan històricament a Catalunya s'ha imposat la rauxa, ens ha anat molt malament, i quan a Espanya ha predominat també la confrontació n'hem sortit malparats. Ara som una mica al bell mig de les dues situacions. Al llarg dels darrers temps, des de Catalunya estant s'ha projectat més rauxa de la necessària, sobretot des del govern. I en algun moment, fins i tot més rauxa que seny. Si repasséssim la història contemporània, veuríem que, a banda de concloure, com feia abans, que la rauxa ens ha anat sempre malament, els brots de rauxa a Catalunya han anat transcorrent paral·lels a la confrontació a Espanya entre la dreta i l'esquerra. Què va succeir, sinó, l'any 1934?

Això juntament encara amb una altra conclusió: els extrems, a Catalunya i a Espanya, es retroalimenten. Sense la dreta espanyola i Aznar no tindríem l'ERC d'avui, amb la força d'avui. I sense l'ERC d'avui, la dreta espanyola no tindria tants arguments per utilitzar Catalunya contra l'esquerra espanyola. No és Catalunya, el que interessa a uns i a altres. És el poder a Espanya, el que

els ocupa. I sovint, a Catalunya, cometem l'error històric de servir interessos que no tenen a veure amb allò que necessitem i ens convé. Quelcom semblant s'ha produït també setmanes passades amb la Corona. Aquí sí que reclamo més capacitat per defensar la nostra independència, i no em refereixo al tema de la Corona en particular, sinó a la reflexió en general. Com més dependents som del debat polític espanyol, de la confrontació entre la dreta i esquerra espanyoles, més hi sortim perdent. I ara, curiosament, a Catalunya es produeix la paradoxa que des del govern es parla més que mai d'independència i, en canvi, és el govern més dependent de la política espanyola i del govern espanyol que mai ha tingut Catalunya ¿O no és diferent el que passa ara del que passava abans?

Si algun compromís hem d'assumir des de Catalunya és exportar diàleg i moderació, no importar confrontació i crispació. Les nostres societats necessiten afrontar grans reformes sobre vells plantejaments o noves respostes a nous esdeveniments, i ni uns ni altres es faran si no se substitueix la confrontació pel diàleg. El pacte no anul·la la pluralitat d'una societat. És precisament la pluralitat la que ens obliga a la recerca de denominadors comuns.

No és possible que un govern desfaci cada vegada allò que ha fet el govern anterior. No hi ha dues Catalunyaes. Hi ha una sola Catalunya. No hi ha titular de diari que valgui més que el respecte a l'adversari. No hi ha problemes que siguin només de la gent gran o problemes que són només de la gent jove. Hi ha problemes intergeneracionals que només podran solucionar-se amb un pacte intergeneracional. La laïcitat de l'Estat no està en discussió, però sabent que qui creu no pot deixar fora la seva fe, fins i tot en la vida pública, i que el laïcisme, en comportar expulsió del fet religiós de la societat, no és positiu per a aquesta. Sabent, a més, que occident viu un procés de secularització dels seus valors i que conviu cada cop més amb el món de l'Islam, que representa tot el contrari. Que la immigració és una realitat imparable fruit de la dimensió humana de la globalització. Que la gent no deixa el seu país per ganes, sinó per gana, però que Catalunya no pot pensar que tothom hi càpiga, ni que nosaltres sols podem resoldre el problema de la fam al món. Que tothom té dret a rebre les mateixes oportunitats, però que el talent, mèrit i esforç personal han de ser premiats. Totes aquestes afirmacions i moltes altres exigeixen i permeten a la vegada un marc de diàleg i d'acord.

Assenyalaré uns quants àmbits on, al meu entendre, aquests resulten imprescindibles.

Educació. D'ençà que tenim una constitució democràtica, cada govern ha arribat amb la seva llei d'educació sota el braç. Allò que abans deia que cada govern ha desfet allò que havia fet el govern anterior, és aquí lamentablement exemplarment aplicable. A l'escola, a la universitat. No assenyalo la formació professional perquè en aquest àmbit, que continua essent la gran assignatura pendent, ni uns ni altres hem acabat d'encertar la proposta educativa. En qualsevol dels casos, la inexistència d'un pacte educatiu provoca inestabilitat en el sistema, als mestres, als alumnes, als pares. Provoca manca d'horitzons i una merma significativa de la qualitat del sistema. Només cal veure els

informes de la OCDE per extreure'n conseqüències. I quan parlo d'educació no puc deixar de dir que, a banda de no haver estat capaços d'assolir un pacte escolar, ens hem equivocat en un altre aspecte. Hi ha valors que han desaparegut del sistema educatiu i s'han de recuperar a l'escola, a la família i a la societat. Valors com el respecte, l'autoritat, la cultura de l'esforç..., entre d'altres.

Família. Espanya també és a la cua d'Europa pel que fa a prestacions familiars. Perquè una família de dos fills tingui els ajuts d'una família alemanya, caldria tenir-ne tretze. Ni tan sols per raons demogràfiques hem estat capaços de fer polítiques natalistes. Dues reflexions en aquest àmbit per afrontar el futur. Primera: un país o una societat són més forts quan són més fortes les famílies. Les societats europees, a més, hem de transitar de l'estat del benestar a la societat del benestar, i la família és la millor garantia i motor de la societat del benestar. Segona reflexió: basar les perspectives de creixement demogràfic bàsicament en la immigració estrangera és un gravíssim error. Un país que basa el seu futur en la immigració estrangera té data de caducitat, i jo no vull que la tingui el meu país.

Un altre àmbit per a l'acord. La immigració. Ens ho hem pres massa a la lleugera, amb excessiva alegria. Els únics debats que jo he sentit a la cambra sobre aquesta qüestió han estat al voltant de si Rajoy va regularitzar més o menys immigrants estrangers que Rodríguez Zapatero. I res més. La immigració s'ha de contemplar des de molts vessants. També el laboral, i per això també convé la selecció en origen. Però no pot reduir-se només a l'àmbit laboral. Un excés d'immigració pot provocar-nos en el futur problemes de cohesió social. Per al bé de tots, hem de tenir molt clar que aquí no hi cap tothom, i que el que hi càpiga ha de respectar els principis bàsics del nostre estat de dret. Ha de ser capaç d'integrar-se, sense renunciar al que és, però sense ignorar el que som i volem continuar essent. Drets, sí, però deures també. És més, en el futur, i això és el que comença a fer tota Europa, primer s'hauran de fer els deures, sense deures no hi haurà possibilitats de drets.

Energia i aigua. Tots dos són recursos escassos. La dependència energètica espanyola és del 85%. L'aigua és, sense cap mena de dubte, insuficient. L'energia, a més, prové d'àrees on la inestabilitat és creixent. Els preus dels recursos energètics augmenten, i augmentaran en la mesura que països com la Xina o l'Índia entrin més a la roda del món productiu.

Ambdós recursos, aigua i energia, tenen una forta incidència en el nostre sistema productiu i condicionen la competitivitat de les nostres empreses i, per tant, la generació de riquesa i, conseqüentment, el progrés. Hi cap més desorientació en la planificació energètica que la que ha demostrat el govern espanyol en els darrers anys? I no parlo solament del govern del PSOE. Tampoc el govern del PP va tenir mai una política energètica clara. ¿Pot dependre la connexió elèctrica amb França, més enllà del màxim respecte que es pugui al medi ambient, de la voluntat política de partits minoritaris? S'ha de rebutjar d'entrada el debat sobre l'energia nuclear, com fa Rodríguez Zapatero, originant, a més, constant incertesa en el terreny de les energies alternatives? S'ha d'abandonar tant com s'ha abandonat el sector gasístic? No hem de parlar

més de transvassaments –i no parlo de l'Ebre, sinó del Roine- i continuar bevent aigua a Barcelona del transvassament del Ter? N'hi ha prou amb les dessaladores? Té sentit el transvassament del Roine? Per què no invertir en R+D+I per investigar com i de quina manera més econòmica podem garantir aigua per a consum de boca i aigua per a les nostres empreses sense que calgui estar pendent sempre del temps que farà?

També s'ha d'incloure en els àmbits on els grans pactes són necessaris el de la innovació. Administracions, universitats i empreses n'haurien de ser els garants. La innovació és el valor afegit del present i del futur pròxim. Ja no podem competir per costos laborals. Necessitem un sector industrial fort capaç de ser un dels pilars del creixement econòmic sostingut del nostre país, i avui per avui no ho és.

Tots som molt conscients que la nostra economia té en les xifres macroeconòmiques un quadre envejable. No en tot, cal dir-ho, no és envejable la nostra inflació, ni i la nostra balança comercial. Però tothom sap també que necessitem un substitut del sector de la construcció per continuar mantenint i ampliant el nostre creixement. Sense dramatitzar i sense augurar escenaris catastrofistes que no hi són, ni hi seran. D'això ja se n'ocupen aquells països als quals els fa nosa la presència econòmica espanyola a l'exterior. Però si bé no cal dramatitzar, sí que cal tocar de peus a terra i prendre consciència de la necessitat de reforçar el sector industrial i la seva competitivitat. L'informe publicat ahir per la Comissió Europea situa Espanya a la cua en productivitat. Només Itàlia i Portugal queden per sota, justament per la manca de valor afegit dels pilars del nostre creixement: construcció i serveis. Per fer-ho, s'hauria de baixar l'impost de societats, com s'ha de baixar novament l'IRPF que suporten en gran mesura les classes mitjanes. Com s'ha de suprimir l'impost confiscatori de patrimoni, i reduir a la mínima expressió el de successions. En la fiscalitat pot haver-hi marge per a la discrepància entre opcions polítiques, però on no hi hauria de ser és en l'impuls de la innovació. De fet, en la fiscalitat el que hi ha ara és un ús immoral dels impostos. M'explicaré. El president del govern diu fa quinze dies que hi ha marge per a la rebaixa fiscal. Nosaltres fa temps que ho diem. Per això vam forçar-los a rebaixar en dos anys i no en cinc societats. Els caps de setmana, en mítings electorals com a candidat, Rodríguez Zapatero promet rebaixar impostos si guanya les eleccions, però la resta de la setmana els manté com a president del govern. Això és el que en deia fer un ús immoral dels impostos.

No puc acabar la relació d'àmbit on el diàleg i el pacte s'han d'imposar sense fer referència a un dels altres mals de la nostra societat. Hem de construir una democràcia menys pesant i menys invasora. No hem arribat encara a la llibertat que exigeix una democràcia madura. No em refereixo ara, com ja deuen haver endevinat, als problemes de seguretat, sense la qual no hi ha llibertat i on l'esquerra, en general, i la catalana, en particular, també actua amb paràmetres antiquats i allunyats de la gent.

Estic parlant de la llibertat d'iniciativa, de trencar els murs de la rigidesa de les administracions, de disminuir la dependència de la societat de les administracions. Diumenge, a Lleida, un noi jove em deia "el votaré si em

promet que podré muntar l'empresa que vull muntar sense tants tràmits burocràtics, i amb més facilitat". No prometo res perquè la gent -i aquell jove també- està tipa de promeses. Ni prometo ni prometré res al llarg de la campanya electoral. Sí que em comprometo, però, a donar la cara per l'emprenedor i per la iniciativa social. No és nou. Ho hem fet sempre. No sóc liberal en el sentit que és i ha de ser només el mercat qui estableixi les regles de joc. Però sí que sóc partidari i defensor de més llibertat. Molta més de la que vostès tenen com a empresaris, com a autònoms. I a Catalunya, amb l'actual govern, en tenen menys que abans. Molts potser no ho diran, però ho pensen, i ara hi ha menys llibertat que abans.

Bé. Vull acabar ja. Deuen haver apreciat que, malgrat que sóc al Cercle Financer, no he parlat gaire d'economia. Déu n'hi do, però, com ho he fet directament o indirectament. Però si no n'he parlat més, ha estat fet molt a consciència. És clar que podria estendre'm parlant de reformes estructurals, de la necessitat de flexibilitzar el mercat de treball, de com tot i essent al si de la Unió Europea poden protegir-se més els sectors productius propis, com fan Alemanya o França, que també estan sotmeses a les mateixes regles del joc. Podria parlar de la inexistència d'una autèntica política de suport a la internacionalització de l'empresa, del fet que si malgrat això les empreses segueixen avançant en la seva internacionalització és gràcies a les seves pròpies capacitats i esforços, o fer-ho més a fons encara de quelcom bàsic per al futur de Catalunya, com serà la propera negociació del nou sistema de finançament al llarg de la propera legislatura. I de moltes altres coses.

Però he volgut parlar molt expressament i molt conscientment del que els he parlat. He pensat molt més en vostès com a ciutadans que en la seva condició d'empresaris o de professionals interessats en l'economia. Tenim uns mesos per endavant fonamentals per al futur del nostre país. Hi ha una gran desafecció de la ciutadania envers la política i els polítics. Vostès, o almenys molts de vostès, i molts altres ciutadans estan tips de nosaltres o d'alguns de nosaltres. L'espectacle que comporten els dèficits de la gestió de l'obra pública en l'àmbit del ferrocarril i l'afectació als usuaris i a molts i molts altres ciutadans en la mateixa economia incrementaran encara més la desconfiança de la societat envers allò públic. Hi ha qui ha danyat, i molt, la credibilitat dels serveis públics, la credibilitat de l'obra pública. S'ha prioritzat simplement l'interès partidari, electoralista, per sobre del principi d'eficàcia i de qualitat. I s'ha fet, a més, amb prepotència, amb menyspreu. Encara és hora que el govern vulgui seure a parlar amb nosaltres sobre aquesta qüestió després d'un any d'advertir-los del que estava passant. Massa arrogància, per això ens hi juguem molt els propers mesos, però quedant-nos a casa no resoldrem res, i d'altres ens ho resoldran.

He pensat que no volia venir aquí a concretar quin percentatge s'hauria de baixar societats o de quant hem d'incrementar les deduccions fiscals per fomentar l'habitatge de lloguer o el de compra. He pensat que la gent vol una altra cosa. Que en lloc de promeses electorals de cap de setmana que

condicionen sense solta ni volta la despesa pública, valdria més que assenyals, d'acord amb el que crec, uns terrenys on s'han d'invertir part del superàvit públic, més enllà de fer les coses d'una altra manera, a l'educació, a la família, a la innovació, a fer una administració pública menys burocràtica amb menys funcionaris, però més ben pagats.

He pensat que havia d'intentar traslladar-los la meva preocupació pel futur, més que pel passat. He intentat deixar clar que en tots els terrenys, inclòs el nacional, no ens podem deixar arrossegar pel dimoni de la nostàlgia.

He cregut i crec que tenim un bon país, una bona societat que necessita un sistema a la seva alçada, i uns polítics que han d'intentar parlar del que parla el poble i no del que parlen entre ells. He imaginat que tindrien la paciència d'escoltar-me parlant d'altres coses de les que habitualment parlem. D'idees, de valors, sense caure en la maleïda inèrcia d'oferir, ara uns audífons, ara un pis, ara una altra cosa....

Després de parlar sé el que ha funcionat. La seva amable paciència. No sé, en canvi, si el que els he explicat era el que esperaven o el que els interessava sentir. A aquells que creguin que sí, gràcies per coincidir. Me n'alegro. Als que no, més gràcies encara per aguantar-me pacientment. A uns i altres, un missatge: és l'hora de reaccionar. Els necessitem, els necessito, ens necessitem. Necessitem canviar la situació actual. Els convido a fer-ho plegats.

Gràcies a tothom.